

ราชกิจจานุเบกษา กรุงเทพมหานคร

เล่ม ๓ แผ่นที่ ๑๖ วันอาทิตย์ เดือนแปด แรมสามค่ำ ขึ้นอัฐศก ๑๒๔๔ หน้าเบอร์ ๑๒๕

การบ้าน

ข้าราชการ	หน้า ๑๒๕
การทรงผนวช	หน้า ๑๒๕
ใบขอกหัวเมือง	หน้า ๑๒๘
ข้าราชการกราบถวายบังคมลาบวช	หน้า ๑๒๘
ราษฎรทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา	หน้า ๑๓๑
ข่าวตาย	หน้า ๑๓๑
รายวันเรือเข้าออก	หน้า ๑๓๒

ข้าราชการ

วันอังคาร เดือนแปด ขึ้นหกค่ำ ขึ้นอัฐศก เวลาบ่าย ๕ โมงเสก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท พระบรมวงษานุวงษ และข้าราชการเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทโดยลำดับ หลวงจินการักษนำขอกเมืองสระบุรี ๑ ฅบับ กรุงเก่า ๑ ฅบับ เมืองสุพรรณบุรี ๑ ฅบับ - เมืองพระคบอง ๑ ฅบับ รวม ๔ ฅบับ ขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา หลวงจิราภรณ์นำขอกเมืองพงา ๒ ฅบับ เมืองศกัฏฐ์ ๓ ฅบับ เมืองศรีวิบูลนิคม ๑ ฅบับ กบขกพระอนุรักษโยธา ข้าหลวงหัวเมืองฝ่ายทะเล

ควันศก ๑ ฅบับ รวม ๗ ฅบับ ขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริด้วยราชการทั้งปวงแก่พระบรมวงษานุวงษ และข้าราชการอยู่เป็นเวลาบ่ายแล้วเสด็จขึ้นวันพุธ เดือนแปด ขึ้นหกค่ำ เวลาบ่ายแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท พระบรมวงษานุวงษ และข้าราชการผู้ใหญ่น้อยเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทตามเคย หลวงจินการักษนำขอกเมืองสระบุรี ๑ ฅบับ เมืองนครเสียมราชู ๒ ฅบับ รวม ๓ ฅบับ ขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา หลวงจิราภรณ์นำขอกเมืองประทุมธานี ๑ ฅบับ พระยาพิพัฒน์โกษานำขอกเมืองสระบุรี ๑ ฅบับ เมืองสมุทรสงคราม ๑ ฅบับ ขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณา แล้วพระยาพิพัฒน์โกษานำพระยาพิพิธพิไสยสุนทรการ ผู้ว่าราชการการเมืองกราก กราบถวายบังคมลากลับไปรักษาราชการเมือง ครั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริด้วยราชการทั้งปวงเสด็จแล้ว เวลาเย็นทูลเสด็จขึ้น

การทรงผนวช

ด้วยพระเจ้าอนงยาเธอ พระลูกเจ้า

โสณบัณฑิตย ได้กราบบังคมทูลพระกรุณา
 ผนวชเป็นพระภิกษุ แด่พระเจ้าวรวงษ์เธอ
 พระองค์เจ้าวรวงษ์วิภากรักษ์ราชกุมาร พระเจ้า
 วรวงษ์เธอ พระองค์เจ้า โภภาคไพศาล
 รัศมี ได้กราบบังคมทูลพระกรุณา
 เปนสามเณร ถวายหม่อมเจ้าเกษ ในพระเจ้า
 บรมวงษ์เธอ กรมหลวงวงษาธิราชสถิต
 หม่อมเจ้าภรณสิทธิ ในพระเจ้าบรมวงษ์เธอ
 กรมขุนนเรนทรวรานุภาพ หม่อมเจ้าชัชวลัย
 หม่อมเจ้าพาศรัศนี ในพระเจ้าราชวรวงษ์เธอ
 กรมขุนยทนต์ไพศาลโสภณ หม่อมเจ้าข้าง
 ในพระเจ้าบรมวงษ์เธอชั้นสาม พระองค์เจ้า
 ชุนเนน ได้กราบบังคมทูลพระกรุณา
 เปนพระภิกษุ แด่เจ้าภมร์ศรีสรวภโย ให้
 กราบถวายบังคมลาจะบวชเป็นพระภิกษุด้วย จึง
 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานจก
 ภารชำระได้สมโภชแลทรงผนวช
 ครั้นวันพฤหัสบดี เดือนแปด ขึ้นแปดค่ำ
 มีอาอุรुक เจ้าพนักงานจกภารตั้งบายศรีแก้ว
 ทองเงิน แลตั้งเครื่องบริกขารภคินท์ ซึ่งจะ
 ได้สมโภชพระเจ้าห้องยาเธอ พระองค์เจ้า
 โสณบัณฑิตย แด่พระเจ้าวรวงษ์เธอ พระ
 องค์เจ้าวรวงษ์วิภากรักษ์ราชกุมาร พระเจ้า
 วรวงษ์เธอ พระองค์เจ้า โภภาคไพศาลรัศมี
 ในพระที่นั่งจักรกริมหาปราสาท ครั้นเวลาบ่าย
 พระเจ้าห้องยาเธอ แด่พระเจ้าวรวงษ์เธอ ซึ่งจะ
 ทรงผนวชเสด็จไปประทับ ที่มณฑกหน้าพระที่นั่ง
 กุสุมิตาปราสาท เจริญพระเกษมแก่พระองค์
 เสวยแล้ว ทรงเสด็จมาขึ้นพระที่นั่งจักรกริมหา
 ปราสาท เวลาทุ่มเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัว เสด็จออกพระที่นั่งจักรกริมหาปราสาท
 พระบรมวงษ์ยานุพงษ์ แลทูลเกล้าฯ ถวายขาก

ฝ่ายท้าวพลเรือน เจ้าทูลฉลองขลุ่ยพระบาท
 พร้อมกัน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
 เวียนเทียบสมโภช ซึ่งพอพรหมจึงมีสังข์ชาวประ
 โคมมีประโคมขึ้นพร้อมกัน พระมหाराชครูพิ
 ฆาตมณเฑาะว์แว่น ข้าราชการรับแว่นเวียนเทียบ ๕
 รอบ ครั้นเวียนเทียบแล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัว จึงพระราชทานน้ำพระมหาสังข์ทรงเจิมพระ
 เจ้าห้องยาเธอ พระองค์เจ้าโสณบัณฑิตย แด่พระ
 เจ้าวรวงษ์เธอ พระองค์เจ้าวรวงษ์วิภากรักษ์ราชกุมาร
 พระเจ้าวรวงษ์เธอ พระองค์เจ้า โภภาคไพศาลรัศมี
 ครั้นเสด็จการสมโภชแล้ว เวลา ๒ ทุ่มเสด็จ
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้น ครั้น
 ฌวันศุกร์ เดือนแปด ขึ้นเก้าค่ำ เจ้าพนักงาน
 จกภารเชิญเครื่องบริกขารภคินท์ไป ตั้งในพระ
 อุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แด่พระเจ้า
 บรมวงษ์เธอกรมพระปวเรศวริยาลงกรณ์ พระเจ้า
 ห้องยาเธอ กรมหมื่นนริศรานุวัดติวงศ์เสด็จเข้ามา
 ประทับในพระอุโบสถ พร้อมด้วยพระราชาคณะ
 ทั้งปวง เวลาบ่ายโมงเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัวเสด็จออกทรง พระที่นั่งจักรกริมหาปราสาท
 ทรงพระที่นั่งราชยาน แต่เคยเชิงบันไดกันควน
 ออกเสด็จพระราชดำเนิน พร้อมด้วยเจ้าพนักงาน
 ค่ายวาททวารหน้าตามเสด็จ ออกประตูพิมาน
 ไชยศรีไปประทับที่พลับพลา เปิดเครื่อง
 วัดพระศรีรัตนศาสดารามบ้านวันตก พระเจ้า
 ห้องยาเธอ พระองค์เจ้า โสณบัณฑิตย แด่พระเจ้า
 วรวงษ์เธอ พระองค์เจ้าวรวงษ์วิภากรักษ์ราชกุมาร
 พระเจ้าวรวงษ์เธอ พระองค์เจ้า โภภาคไพศาลรัศมี
 ทรงเสด็จจากที่มณฑก หน้าพระที่นั่งกุสุมิตาปราสาท
 ออกประตูพิมานไชยศรี ไปขึ้นเอนนำประตูวัด
 พระศรีรัตนศาสดาราม แล้วยกลงไปรับเงินแล

ราษฎร แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ
 พระราชดำเนิน เข้าไปประทับในพระอุโบสถทรง
 จุกเทียบเครื่องมัสการ พระบรมวงษานุวงษ
 เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในพระอุโบสถ ข้าราช
 การผู้ใหญ่ผู้น้อย เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทหน้าพระอุ
 โบสถ์ ครั้นพระเจ้าน้องยาเธอพระองค์เจ้าโสณ
 บัญฑิตยแลพระเจ้าวรวงษเธอ พระองค์เจ้าว
 รุณนิภาภวณราชกุมาร พระเจ้าวรวงษเธอพระ
 องค์เจ้าโอรสายุทธวิมลราชกุมาร ทรงไปรยทานแล้วก็
 เสด็จเข้าไปในพระอุโบสถทรงจุกเทียบมัสการ แล้ว
 จึงเสด็จเข้าขอพรพรหมเจ้าท่ามกลางสงฆ์ ต่อพระเจ้า
 บรมวงษเธออารมพระขวเวศวริยวงษเถร ซึ่ง
 ประทับเป็นพระอุปัชฌาย์ ครั้นพระเจ้า้องยาเธอ
 พระองค์เจ้าโสณบญฑิตยขอพรพรหมแล้ว จึง
 ทรงเปลี่ยนเครื่องทรง ๆ ภาสวาทพิตร พระ
 เจ้าวรวงษเธอ พระองค์เจ้าวรุณนิภาภวณราช
 กุมาร แลพระเจ้าวรวงษเธอ พระองค์เจ้าโ
 รสายุทธวิมลราชกุมาร ก็เข้าขอพรพรหมเป็นสามเณร
 ครั้นพระเจ้า้องยาเธอ พระองค์เจ้าโสณบญ
 ฑิตยทรงครองแล้ว สมเด็จพระพุทธโฆษา
 หาริยดววยสรณคิล แลเป็นภรรมาจาสวตัญญู
 จุกถกรมทรงผนวชเป็นพระภิกษุ หม่อมราช
 วงษ พระราชพงษปฏิพัทธดววยสรณคิลพระเจ้า
 วรวงษเธอ พระองค์เจ้าวรุณนิภาภวณราชกุมาร
 พระเทพโมฬิตดววยสรณคิล พระเจ้าวรวงษเธอ พระ
 องค์เจ้าโอรสายุทธวิมลราชกุมารเป็นสามเณร ๒ พระองค์
 ครั้นทรงผนวชเสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระ
 เจ้าอยู่หัว จึงพระราชทานเครื่องบริวารภิกษุ
 แลพระเจ้า้องยาเธอ พระองค์เจ้าโสณบญ
 ฑิตย แลพระเจ้าวรวงษเธอ พระองค์เจ้าเณร
 วรุณนิภาภวณราชกุมาร พระเจ้าวรวงษเธอ

พระองค์เจ้าโอรสายุทธวิมลราชกุมาร ความสมควร
 แล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับ ออกไปทรงพระที่นั่ง
 ภาชยาน ที่ประตูวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
 ในคืนวันกล เสด็จพระราชดำเนินเข้าทาง
 ประตูพิมานไชยศรี ซึ่งพระที่นั่งจักรีมหาปรา
 สาท ครั้นเวลาบ่ายเจ้าพนักงานรักษาซึ่ง
 ไล่สมโภชหม่อมเจ้าที่ระทรงผนวชอีก ๕ องค์
 แลเจ้าหมื่นศรีศรีรักษ์ต่อไป เวลาบ่ายหม่อม
 เจ้าเกษ หม่อมเจ้ากรมสิทธิ หม่อมเจ้าชัช
 วลย หม่อมเจ้าพาดุรต์ หม่อมเจ้าข้าง
 ๕ องค์ เจริญพระเกษาทรงเครื่องพร้อมกันที่ทิม
 คณนาพระที่นั่งสุลลิมหาปราสาท แลเจ้าหมื่น
 ศรีศรีรักษ์ ซึ่งจะบวชเป็นภิกษุได้มาจักการ
 พร้อมกันด้วย ครั้นหม่อมเจ้า ๕ องค์
 แลเจ้าหมื่นศรีศรีรักษ์ ทรงเครื่อง แลแต่งตัว
 เสร็จแล้ว ซึ่งเสด็จจากทิมคคชขึ้นไปในพระ
 ที่นั่งจักรีมหาปราสาท พร้อมด้วยเจ้าหมื่น
 ศรีศรีรักษ์ เวลา ๒ ทุ่มเศษ พระบาทสม
 เสด็จพระราชอยู่หัว เสด็จออกพระที่นั่งจักรี
 มหาปราสาท พระบรมวงษานุวงษ แลข้า
 ราชการเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทพร้อมกัน จึง
 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เวียนเทียนสมโภช
 แลซึ่งพ่อพรหมณเฑาะส์เข้าสังฆ์ ชาวประโคนก็ประ
 โคมพร้อมกัน พระมหาธาตุคุปพิชพรหมณเฑาะส์จึงเบิก
 แว่น ข้าราชการเวียนเวียนเทียน ๕ รอบ
 ครั้นเวียนเทียนแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัว พระราชทานน้ำพระมหาสังฆ แลทรง
 เจริญหม่อมเจ้าทั้ง ๕ องค์ แลพระราชทานน้ำ
 สังฆทรงเจิมเจ้าหมื่นศรีศรีรักษ์ ครั้นพระราช
 ทานน้ำสังฆ แลทรงเจิมแล้ว เวลายามสี่
 เสด็จขึ้น

รุ่งขึ้นวันเสาร์ เดือนแปด ขึ้นสิบค่ำ
 เวลาเช้า เจ้าพนักงานได้ตั้งเครื่องบริวารภักษณ์
 ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระเจ้า
 หน่องยาเขอ กรมหมื่นนริศรานุวัดติวงศ์ แด
 สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ก็มาในพระอุโบสถ
 พร้อมด้วยพระราชอาคันตุกะทั้งปวง ครั้นเวลาเช้า
 ๕ โมงเศษ หม่อมเจ้า ๕ องค์ ทรงเครื่อง
 แล้วขึ้นเสด็จ แต่ก็มีคนออกประคองพินานไชยศรี
 ไปขึ้นเกยไปรับเงิน ที่หน้าประตูวัดพระศรีรัตนศาสดา
 ราม แล้วลงจากเกยเข้าวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
 ขึ้นไปในพระอุโบสถ พร้อมด้วยเจ้าหมื่นศรีสรวิชัย
 หม่อมเจ้า ๕ องค์ ทรงแสดง แดเจ้าหมื่น
 ศรีสรวิชัยกับราชบัณฑิตตามลำดับ สมเด็จพระ
 พุทธโฆษาจารย์เป็นอุปนายท้าว ๖ องค์ ครั้น
 เสด็จการอุปสมบทแล้ว เวลาบ่าย ๓ โมงเศษ
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออกทางประตู
 หนักรักริมหาปรางสาธ ทรงพระที่นั่งราชยาน
 แดเกยเชิงบันไดกันครั้นออก เสด็จพระราช
 ดำเนิน พร้อมด้วยเจ้าพนักงานตำรวจทหารแต่หน้า
 ทามเสด็จออกประคองพินานไชยศรี ไปประทับพระที่
 หนักรักริมหาปรางสาธ ที่เกยประตูวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
 กันครั้นตก แล้วเสด็จพระราชดำเนินเข้าไป
 ในพระอุโบสถ ทรงจุดเทียนเครื่องมัสการแล้ว
 พระราชทานเครื่องบริวารภักษณ์ แดหม่อมเจ้า
 พระทั้ง ๕ องค์ แดพระเจ้าหมื่นศรีสรวิชัยด้วย
 ครั้นพระราชทาน เครื่องบริวารภักษณ์เสร็จแล้ว
 เสด็จพระราชดำเนินกลับจากพระอุโบสถ ทรงพระ
 ที่หนักรักริมหาปรางสาธเข้าประตูพินานไชยศรี
 ทางพระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

ใบขอกู้เมือง

หลวงวิจิตรวาทธรรมพระบรมราชานุญาตินำ

ขอกเมืองเพชรบุรี ซึ่งได้นำขบวนขบวนทูลพระ
 กรุณา ฅวันเสาร์ เดือนแปด ขึ้นสามค่ำ ยี่จอ้อฐ
 ศก มาลงราชกิจจานุเบกษา ฉบับที่หนึ่ง ลงวันมาแต่
 ศาลาว่าการกรมพระกลาโหม ฅวันอังคาร เดือน
 แปด ขึ้นหกค่ำ ยี่จอ้อฐศก ศักราช ๑๓๕๘

เมืองเพชรบุรี

ในใบขอกู้มีความว่า ข้าพระพุทธเจ้า พระยาสุรินทร
 ฤไชย ผู้ว่าราชการกรมการเมืองเพชรบุรีขอเข้า
 มาว่า มีตราพระยศสี่ทิวธงเกล้าฯ ออกไปให้
 พระยาสุรินทรฤไชย กรมการเมืองที่ทูลส่งคำมาให้
 นายปลัดราชวรานุพัฒน์มาถวายพระภิกษุสงฆ์ ตาม
 พระบรมราชานุญาตโดยกว้าง ๕ วา ๒ คอก ยาว
 ๑๐ วา ๒ คอก อารามหนึ่งนั้นได้ทูลเกล้าฯ
 ทามทั้งกวาททุกประการแล้ว ฅวันพฤหัสบดี
 เดือนหกขึ้นสิบเอค่ำ ยี่จอ้อฐศก พระยาสุรินทร
 ฤไชยกรมการเมืองที่ขอกู้ด้วยพลพรหมวิหาร โดยกว้าง
 ๕ วา ๒ คอก ยาว ๑๐ วา ๒ คอก ให้นำปลัด
 ราชวรานุพัฒน์มา ถวายพระภิกษุสงฆ์เสร็จแล้ว
 พระยาสุรินทรฤไชยกรมการเมืองราชวร ขอพระราช
 ทานถวายพระราชาศสด คณะมีพระศกแล้วแต่
 จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ขอเสาะ

พระยาพิพัฒน์โกษา รัชมบรมราชานุญาติ
 นายขอกเมืองชลบุรี ซึ่งได้นำขบวนขบวนทูล
 พระกรุณา ฅวันเสาร์ เดือนแปด ขึ้นสามค่ำ
 ยี่จอ้อฐศก มาลงราชกิจจานุเบกษาฉบับ ๑ ลง
 วันมาแต่ศาลาว่าการกรมท่า ฅวันพุธ เดือนแปด
 ขึ้นหกค่ำ ยี่จอ้อฐศก ศักราช ๑๓๕๘

เมืองชลบุรี

ในใบขอกู้มีความว่า ข้าพระพุทธเจ้าพระยา
 ชลบุรีราชรัชม ผู้ว่าราชการกรมการเมืองชลบุรี